

Presentació

La gènesi del volum que teniu a les mans és fruit de la voluntat d'una sèrie d'investigadors i de docents, majoritàriament de la Universitat de les Illes Balears, d'analitzar una qüestió complexa, d'actualitat i en debat permanent com és el turisme cultural. L'aproximació que es pretenia fer havia de ser, de precís, el més completa possible i per això s'ha resseguit la importància que ha tingut l'activitat al llarg de la història, s'ha fet un estat de la qüestió sobre la realitat actual i s'han projectat quines són les perspectives de futur que, mitjançant l'anàlisi, es preveuen.

El fet és que, com a ciutadans de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera; som conscients de la importància que presenta tot allò relacionat amb el patrimoni cultural. Els valors històrics, artístics, etnològics, immaterials i naturals que podem trobar al llarg de les Illes Balears i Pitiüses són immensos. La responsabilitat cívica que tenim és preservar i difondre tots aquests elements.

Des de la perspectiva del turisme, tenim ben present que, dels milions de visitants que arriben cada any a les illes, la majoria desconeixen les possibilitats extensíssimes del turisme cultural. Malgrat això, és un sector en creixement i cada són més els turistes que s'interessen més per tot allò que engloba el patrimoni cultural i natural.

Per tot això, s'exigeix una cura especial a l'hora de preservar i, sobretot, transmetre els coneixements i els continguts dels elements i valors patrimonials. És fonamental incidir en l'educació dels ciutadans autòctons i dels visitants per tal de ser conscients de la importància i possibilitats del tema.

Aquesta transmissió del coneixement és indissociable a les investigacions des d'una perspectiva acadèmica però al mateix temps multidisciplinari i lligada al sector professional.

És per aquest motiu que la primer passa d'aquesta investigació és el projecte *Turisme Cultural a les Illes Balears: anàlisi, diagnòstic i perspectives de futur* que al febrer de 2013 va ser seleccionat per la Càtedra d'Estudis Turístics Melià Hotels International-Universitat de les Illes Balears per a ser desenvolupat fins a l'any 2015. Dins aquest projecte es va organitzar al febrer de 2015 a Palma el Congrés Internacional de Turisme Cultural.

A partir d'aquesta primera investigació en sorgiren altres dues en forma d'Accions Especials de Recerca i Desenvolupament com són *Turisme i mitjans de comunicació a les Illes Balears* a la convocatòria de 2014 i *Turisme i recepció del patrimoni cultural i natural de les Illes Balears en els mitjans de comunicació* a la convocatòria de 2015.

L'aportació de l'equip investigador format a l'entorn d'aquests projectes i algunes contribucions més que enriqueixen la perspectiva sobre el turisme cultural són, tot en conjunt, el gruix d'aquest llibre.

SEBASTIÀ SERRA BUSQUETS

Catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de les Illes Balears. Responsable del Projecte de Recerca Turisme Cultural: anàlisi, diagnòstic i perspectives de futur (Càtedra d'Estudis Turístics Melià Hotels International – UIB, 2013-2015).

GABRIEL MAYOL ARBONA

Doctorand en Història. Màster Universitari de Patrimoni Cultural: investigació i gestió. Investigador del Projecte de Recerca: Turisme Cultural: anàlisi, diagnòstic i perspectives de futur (Càtedra d'Estudis Turístics Melià Hotels International – UIB, 2013-2015).

És ben sabut que les dues missions tradicionals de la universitat són la docència i la recerca. Tanmateix, cada cop es més freqüent, en la societat del coneixement, sentir parlar de l'anomenada "tercera missió", la que la universitat exerceix com a catalitzadora de la innovació i la transferència del coneixement, que han de contribuir al progrés de la societat. La societat balear necessita sens dubte la transferència dels coneixements que es generen a la universitat, i la necessita, especialment, en l'àmbit del turisme, motor de l'economia de les Illes.

En aquest sentit, aquest Congrés Internacional de Turisme Cultural constitueix un bon exemple del que la universitat pot aportar. I és que el turisme cultural, entès en el sentit més ampli, forma part des de fa temps de l'oferta de producte i serveis que les Illes Balears ofereixen als seus visitants. Això no obstant, és necessari encara seguir aprofundint en la recerca de les diverses formes en què les Illes poden satisfer un tipus de turista que s'interessa pel patrimoni historicoartístic i natural i pel respecte d'aquesta activitat vers el medi ambient.

Aquest Congrés té com a objectiu analitzar i diagnosticar els punts forts i els punts febles del turisme cultural i, alhora, aportar perspectives de futur per saber en quins aspectes s'hauria d'incidir per incrementar-ne la comercialització. Així, cal destacar les comunicacions en què s'estudia l'exemple d'altres models d'explotació de turisme cultural en diversos mercats turístics del món, i, així mateix, aquelles altres que fan especial èmfasi en el passat, el present i el futur d'aquesta activitat a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Els estudis que aquí es presenten estan realitzats des d'una perspectiva multidisciplinària, que abarca la intervenció d'historiadors, historiadors de l'art, sociòlegs, filòlegs, economistes o empresaris. Certament, si llegim el títol de les intervencions, podem constatar dos aspectes: d'una banda, el fet que el turisme cultural es pot analitzar des de múltiples perspectives, que podrien a primera vista semblar, fins i tot, allunyades del tema del simposi; d'altra banda, que allò que les Illes poden oferir al visitant interessat en la cultura va més enllà dels tòpics que envolten el turisme cultural i engloba aspectes com ara la música, el cinema, els jardins, la literatura, l'arqueologia o la cultura religiosa.

Així mateix, cal destacar l'èxit de participació que ha aconseguit aquest congrés, en què s'hi han pogut trobar persones d'àmbits ben diversos, de les Illes, de la resta de l'Estat i de l'estranger. A totes elles voldria agrair la seva presència i la seva aportació. Per acabar, voldria expressar el meu agraïment per l'esforç i dedicació de tots aquells que han participat en la preparació d'aquest congrés, especialment del Comitè Organitzador, que em consta que ha treballat força i durant molt de temps perquè aquest simposi fos una realitat.

MARÍA ANTONIA FORNÉS PALLICER

*Vicerectora de Professorat
de la Universitat de les Illes Balears*

